

Programma

Pjotr Iljitsj Tsjaikovski (1840 - 1893)

Fantasie-ouverture 'Romeo
en Julia' (1880)

Camille Saint-Saëns (1835 - 1921)

Violconcert nr. 3 in b, op. 61 (1880)

Allegro non troppo
Andantino quasi allegretto
Molto moderato e maestoso

Pauze

Bedřich Smetana (1824 - 1884)

De Moldau, uit 'Má vlast'
(Mijn vaderland, 1874)

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 - 1791)

Sinfonia concertante in Es voor viool,
altviool en orkest, KV 364 (1779)

Allegro maestoso
Andante
Presto

Nederlands Philharmonisch Orkest

Karel Deseure, dirigent
Rosanne Philippens, viool
Jan Wierzba, dirigent
Frederieke Saeijs, viool
Dana Zemtsov, altviool

za 9 februari 2019, 20.15 u
(einde concert ca. 22.00 u)

Het Concertgebouw

zo 10 februari 2019, 14.30 u
(einde concert ca. 16.15 u)

Philharmonie Haarlem

ma 11 februari 2019, 20.15 u
(einde concert ca. 22.00 u)

Het Concertgebouw

Extra

Muziekcafé za 9 februari,
19.40 u in de Spiegelzaal;
zo 10 februari, 13.40 u

Nederlands
Philharmonisch
Orkest

Programmatoelichting

Anton Kersjes Jubileum concert

Karel Deseure, Jan Wierzba dirigent
Rosanne Philippens, Frederieke Saeijs viool
Dana Zemtsov altviool

za 9, ma 11 februari
Het Concertgebouw
zo 10 februari
Philharmonie Haarlem

Jubileum Het Kersjes Fonds

Drie befaamde solisten uit ons land treden op in dit concert. Drie musici die, net als de dirigenten Karel Deseure en Jan Wierzba, door de muzikale passie van dirigent Anton Kersjes de mogelijkheid kregen hun eigen liefde voor de muziek ten volle uit te buiten. Hoe kan dit concert dan ook anders beginnen dan met het thema liefde ...

Vrije fantasie

Als het over liefde gaat, dan zijn Romeo en Julia wel het ultieme voorbeeld. Meesterlijk beschrijft William Shakespeare in zijn *Romeo and Juliet* de onmogelijke hartstocht van de beide geliefden. Talloze componisten hebben zich in de loop der eeuwen ontfermd over dit verhaal en er schitterende muziek bij geschreven. In 1870 was het de beurt aan Pjotr Iljitsj Tsjaikovski. Als geen ander kende hij, als homoseksueel in een zeer homo-vijandige omgeving, de pijn van het onvervulbare verlangen. Hij verwerkte het voor een deel in zijn *Romeo en Julia* dat hij een 'fantasie-ouverture' noemde. Inderdaad heeft het de structuur van een ouverture, maar klinkt het als een vrije fantasie. Wellicht had hij het beter een symfonisch gedicht kunnen noemen. Hij vertelt weliswaar niet het verloop van het drama conform het toneelstuk, maar geeft juist uitdrukking aan de essentie van dat drama in twee contrasterende thema's die staan voor enerzijds de intensiteit, en anderzijds de onbereikbaarheid van de liefde. Poëtischer kan een symfonisch gedicht niet zijn.

Zuidelijke thema's

Als briljant student aan het Parijse conservatorium bekwaamde Camille Saint-Saëns zich op de piano en het orgel. Daarnaast studeerde hij intensief compositie. Het schrijven van pianoconcerten en symfonieën was voor hem dan ook geen probleem. Met vioolconcerten lag dat anders. Hij kende het instrument alleen vanuit het orkest en had weinig ervaring met de viool als solo-instrument. Op het juiste moment kwam hij echter in contact met de Spaanse vioolvirtuoso's en componist Pablo de Sarasate die ook in Parijs studeerde. Via hem leerde Saint-Saëns de fijne kneepjes van het componeren voor viool en slaagde er zo in voor dit instrument een prachtig solistisch oeuvre te schrijven, bestaande uit losse werken zoals de *Havanaise*, maar ook enkele vioolconcerten, waarvan het *Derde vioolconcert* het bekendste is. Hij schreef het in 1880 en droeg het op aan De Sarasate, die ook de première speelde. Het werk zit boordevol vurige zuidelijke thema's en zigeunerachtige motieven in een bijna exotische sfeer, prachtig passend bij het temperament van De Sarasate. Ondanks deze vurigheid is het concert een uitgebalanceerde compositie, waarbij de componist de klassieke opbouw en uitwerking van een soloconcert trouw blijft.

Briljante altviool

In tegenstelling tot Saint-Saëns kende Wolfgang Amadeus Mozart de viool een stuk beter. Weliswaar profileerde hij zich in Wenen als pianist, maar van jongs af aan speelde hij ook uitstekend viool. Hoe kon het ook anders met een vader die gerenommeerd violist en vioolpedagoog was. Mozart was violist in het orkest van de kardinaal van Salzburg, trad regelmatig op als solist en schreef in deze periode vijf vioolconcerten. Daarnaast was hij ook een groot liefhebber van de altviool waar hij minstens even vaardig op speelde als op de viool. Beide instrumenten bracht hij samen in de in 1779 gecomponeerde *Sinfonia Concertante*. Het genre is nauw verwant aan het soloconcert, alleen treedt er meer dan 1 solist op. Het was vooral in Frankrijk in de tweede helft van de 18e eeuw populair en Mozart leerde het op een uitgebreide tournee naar Parijs kennen. Bijzonder is dat Mozart voor dit werk de altviool een halve toon hoger laat stemmen. Daardoor wordt de klank van het instrument net wat helderder en briljanter en komt het iets dichters in de buurt van de viool. Op een prachtige manier weet hij zo de twee instrumenten in elkaar te verstrengelen zodat bijna niet te onderscheiden is wie welke partij speelt, maar beide instrumenten als een tweestemmige eenheid optreden.

Boerenbruiloft en dansende nimfen

Met *De Moldau* van Bedřich Smetana keren we terug naar de symfonische sfeer van Tsjaikovski, maar nu met een echt symfonisch gedicht. Hoe vriendelijk dit meest populaire werk van de Tsjechische meester ook klinkt, zijn ontstaan had een vrij heftige voorgeschiedenis. Smetana was namelijk een uitgesproken nationalist. In het jaar 1848, toen in heel Europa revoluties plaatsvonden, stond hij in Praag op de barricaden om zijn geliefde Tsjechië te bevrijden uit de heerschappij van het grote Habsburgse Rijk. De opstand werd neergeslagen, waarna Smetana iets voorzichtiger werd met zijn nationalistische uitlatingen. Hij deed dat vooral nog in zijn muziek. Soms uitgesproken politiek zoals in zijn opera *De Brandenburgers in Bohemen*, maar veel vaker was het een verheerlijking van het prachtige Tsjechische land en zijn cultuur. Dat komt nog het mooiste tot zijn recht in de cyclus symfonische gedichten met de titel *Má vlast* (Mijn vaderland), die hij tussen 1874 en 1876 schreef. Hierin verklankt hij de nationale symbolen van Tsjechië, maar ook zijn legendarische helden en plaatsen uit vervlogen tijden. Deel twee van de cyclus gaat over de belangrijkste rivier van het land: de Moldau. Het is een echt verhalend stuk, waarbij de componist het hele traject van de rivier in noten vangt. Zoals hij het zelf verwoordde: 'De compositie beschrijft de loop van de Moldau, beginnend bij twee kleine bronnen. De Moldau komt door bossen en weides, door het landschap waar boeren een bruiloft vieren, en waternimfen dansen in het maanlicht; op nabij gelegen rotsen prijken kastelen, paleizen en ruïnes. De Moldau duikt de St. Jans stroomversnellingen in, waarna hij verbreedt en in Praag langs kasteel Vyšehrad komt. Dan verdwijnt hij magisch in de verte, eindigend in de Elbe.'

Tekst: Kees Wisse

Biografieën

Karel Deseure, dirigent

In eerste instantie was de fluit het muzikale pad waarop Karel Deseure zich begaf. Daarna legde hij zich toe op orkestdirectie en studeerde aan het Koninklijk Conservatorium van Den Haag. Ook volgde hij masterclasses bij onder anderen Marc Albrecht, David Zinman en Bernard Haitink. In 2012 veroverde hij de tweede prijs en de publieksprijs tijdens het Concours International de Direction d'Orchestre in Parijs. In hetzelfde jaar ontving hij de dirigentenbeurs van Het Kersjes Fonds. Enige jaren was Karel Deseure assistent-dirigent bij het Radio Filharmonisch Orkest. Als gastdirigent heeft hij al diverse orkesten geleid waaronder het Luzerner Sinfonieorchester, het Antwerp Symphony Orchestra, het Nationaal Orkest van België en Het Gelders Orkest. Veel lof ontving hij voor zijn uitvoering van Puccini's *La bohème* met Opera Zuid en de Philharmonie Zuidnederland. 'Met dit operadebuut maakt hij kans op een even grote carrière als Toscanini die 120 jaar geleden de première van deze opera dirigeerde.'

Jan Wierzba, dirigent

Hij is geboren in Polen, maar groeide op in Portugal. Daar speelde de moeder van Jan Wierzba in het symfonieorkest van Porto, waardoor hij al op jonge leeftijd met de wereld van het orkest in aanraking kwam. Hij begon zijn studie orkestdirectie in Portugal en behaalde zijn masterdiploma met onderscheiding aan de Royal Northern College of Music in Manchester. In al die jaren heeft Jan Wierzba een schat aan ervaring opgedaan. Hij was assistent-dirigent bij onder meer het Gulbenkian orkest in Lissabon, het BBC Philharmonic Orchestra en het Royal Liverpool Philharmonic Orchestra. Vorig seizoen werd hij uit een selectie van meer dan 300 gegadigden gekozen om als assistent onder Marc Albrecht bij het Nederlands Philharmonisch Orkest zijn talenten verder uit te bouwen. Maar Jan Wierzba werkt niet alleen als assistent. Hij dirigeert regelmatig concerten met het Orquestra Metropolitana de Lisboa en het Orquestra Sinfónica do Porto Casa da Música.

Rosanne Philippens, viool

Rosanne Philippens volgde haar opleiding aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag en de Hanns Eisler Akademie in Berlijn, waar ze in 2016 met de hoogste onderscheiding haar diploma haalde. Nog tijdens haar studie won ze in 2009 het Oskar Back Concours en het Internationaler Violinwettbewerb Freiburg in 2014. Rosanne Philippens speelde met veel orkesten samen waaronder het Rotterdams Philharmonisch Orkest, de Freiburger Philharmoniker en het Orquestra Simfònica de Barcelona. Daarnaast is ze een veelgevraagd violiste voor kamermuziek en trad ze op met onder anderen Julien Quentin, Itamar Golan en Yuri van Nieuwkerk. Inmiddels heeft ze diverse cd's gemaakt waaruit haar eigenzinnige en weloverwogen repertoirekeuze blijkt. Dat blijkt ook nog maar weer uit haar laatste cd *Dedications* waarin ze werk van diverse Franse componisten samenbrengt.

Frederieke Saeijs, viool

Al op dertienjarige leeftijd begon Frederieke Saeijs aan haar vioolstudie aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag, die ze voortzette aan de Indiana University Jacobs School of Music in Bloomington. Nog tijdens haar opleiding won ze diverse prijzen waaronder in 2001 het Oskar Back Concours en vier jaar later het Concours International Long-Thibaud-Crespin waar ze naast de eerste prijs nog drie andere prijzen in de wacht sleepte. Frederieke Saeijs speelde met een groot aantal orkesten zoals de Dortmunder Philharmoniker, het Philharmonisch Orkest van Sint Petersburg en in Nederland het Concertgebouw Kamerorkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Daarnaast treedt ze regelmatig op in kamermuziekverband met onder meer het Arosa Trio. Indrukwekkend was haar cd met de solosonates van Ysaÿe, die het vakblad Gramophone waardeerde als een 'memorable interpretation'. Momenteel doceert ze aan de Universidad Alfonso X el Sabio in Madrid. Frederieke Saeijs bespeelt een bijzondere Guarneri-viool uit 1725.

Dana Zemtsov, altviool

Het altvioolspelen kreeg Dana Zemtsov al van jongs af aan mee want haar beide ouders waren altviolisten. Momenteel studeert ze bij Michael Kugel. Zij heeft in haar carrière al heel wat prijzen op haar naam staan. Zo werd ze in 2010 tijdens de Avond van de Jonge Musicus verkozen tot 'Jonge Musicus van het Jaar' en vertegenwoordigde ze Nederland bij de Eurovision Young Musicians Competition in Wenen. In haar uitgebreide concertpraktijk soleerde Dana Zemtsov met orkesten als Holland Symfonia en Sinfonia Rotterdam en speelde samen met befaamde musici als Janine Jansen, Liza Ferschtman en Boris Berezovsky. Daarbij trad ze op in grote zalen waaronder Het Concertgebouw in Amsterdam, de Rotterdamse Doelen en Carnegie Hall in New York. Ook was ze te horen tijdens gerenommeerde festivals waaronder het Delft Chamber Music Festival en het Grachten Festival. Ze is het jongste lid van het Zemtsov Viola Quartet, waarin ook haar ouders en een neef meespelen. Haar cd's getuigen van een gedurfde repertoirekeuze. 'De *Grand Tango* van Piazzolla maakt deel uit van mijn nieuwste cd. Maar bij de voorbereiding werd het naar mijn zin te klassiek of te agressief. Toen ben ik tangolessen gaan nemen om de muziek ook echt fysiek te voelen.'